وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی

ژمارە: ٣٤ لە ٢٠٢٤/١/٢

پاڵپشت بەحوکمەکانی هاتوو لە ماددەکانی (١٠٧ و ١٠٨) و بەپێی ئەو دەسەڵاتەی کە پێمان دراوە لە ماددەی(١٥٢) لە یاسای کار ژمارە (٧١)ی ساڵی ١٩٨٧ ، ئەو ڕێنماییەمان دەرکرد:

ڕێنمایی ژمارە (١١)ی ساڵی ٢٠٢٣

ڕێنمایی تایبەت بە تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی

ماددەی (١):

مەبەست لەو زاراوە ودەستەواژانەوەی خوارەوە واتاکانی بەرامبەریانە بۆ مەبەستی ئەم ڕێنماییە :

یەکەم: هەرێم : هەرێمی کوردستان_عێراق.

دووەم: وەزارەت: وەزارەتی کارو کاروباری کۆمەڵایەتی هەرێم .

سێیەم: وەزیر : وەزیری کارو کاروباری کۆمەلایەتی .

چوارەم: بەڕێوەبەرایەتی گشتی:بەڕێوەبەرایەتی گشتی کارو دەستەبەری کۆمەڵایەتی .

پێنجەم: بەڕێوەبەرایەتی : بەڕێوەبەرایەتی کار و بەڕێوەبەرایەتی ڕاهێنانی پیشەیی لە هەرێم .

شەشەم: بەڕێوەبەر : بەڕێوەبەری بەڕێوەبەرایەتی کار و بەڕێوەبەری بەڕێوەبەرایەتی ڕاهێنانی پیشەیی لە هەرێم .

حەوتەم: لیژنەی پشکنینی کار : لیژنەی پێکهێنراو لە بەڕێوەبەرایەتیەکان بەپێی یاسای کار.

ماددەی (٢):

ئەو ڕێنماییە جێبەجێ دەکرێت لەسەر پرۆژەکانی کەرتی تایبەت وتێکەڵاو وهەرەوەزی.

ماددەی (٣):

یەکەم : لیژنەی پشکنینی کار هەڵدەستێت بە چەسپاندنی تێبینیەکانی لەسەر ئاستی پێویستیەکانی کارو ئەوەی تایبەتە بە تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی لە ڕاپۆرتەکانی سەردانی پشکنین بۆ پرۆژەکان ، ولیژنەی پشکنین بەرپرسە ئەگەر بەئەنقەست وکەمتەرخەمی لە بوونی پێویستیەکانی کار و پشت گوێ خستنی پابەندیان لە جێبەجێ کردنی تەندروستی و سەلامەتی پیشەیی لە پرۆژەکەدا.

دووەم : وەزیر بۆی هەیە ، بڕیاری داخستنی شوێنی کار وەیان ڕاگرتنی کارکردنی ئامێرێك وەیان زیاتر بدات لەسەر ڕاسپاردەی لیژنەی پشکنین ، لەکاتی پابەندنەبوونی خاوەن کار بە جێبەجێکردنی ڕێنماییەکانی تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی لەشوێنی کارەکە تا ئەوکاتەی هۆکاری داخستن وەیان ڕاگرتنی لادەچێت ، ئەمەش دوای هۆشداری دانی دووجار بە لابردنی سەرپێچییەکە بەشێوەیەکی فەرمی ، وئەو کرێکارانەی لە کار وەستان بەهۆیەوە ، مافی وەرگرتنی تەواوی مووچەکان هەیە لەماوەی داخستن وراگرتنی کارەکە بەپێی یاسای کار.

CamScanner

ماددەی (٤): لیژنەی پشکنینی کار هەڵدەستێت بە :

یەکەم: پشکنینی پرۆژەکان وتۆمارکردنی پرۆژەی نوێ .

دووەم: رێنۆیی کردنی کرێکار و خاوەنکاری پرۆژەکان بە گرنگی دابینکردنی کەل وپەلی تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی لە شوێنی کار پێش دەست بەکاربوون و بەکارهێنانی لەکاتی کارکردندا .

سێیەم: پێوانەکردنی ژینگەیی لە شوێنی کارو دەستنیشانکردنی هەر مەترسییەك کە کاریگەری هەبێت لەسەر تەندروستی کرێکارەکان.

چوارەم: دەستنیشانکردنی پێکانی کارو نەخۆشیبە پیشەییەکان لە پرۆژەکاندا و رەوانەکردنی کرێکاران بۆ پشکنینی تەندروستی .

پێنجەم: تۆمارکردنی سەرجەم سەرپێچییەکان لە (مەرجەکانی کارکردن ورادەی پابەندنەبوونی وکەمتەرخەمی وەیان پشتگوێخستنی) ئەوەی تایبەتە بە تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی لە پرۆژەکەدا وهۆشداری کردنی خاوەنکار بەشێوەیەکی فەرمی وئاگادارکردنەوەی لایەنی پەیوەندیدار.

شەشەم: دەکرێ لیژنەکە پەنا ببات بۆ پسپۆران وشارەزایان ، خاوەن توانا زانستیەکان لە پزیشکی ، ئەندازیاری ، کیمیاگەری ، کارەبا و پسپۆرییەکانی تر.

ماددەی (٥):

بەرپرسیاریەتی تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی لە پرۆژەکان بەم شێوەی خوارەوە دیاری دەکرێت :

یەکەم: ئەو پرۆژانەی کە ژمارەی کرێکارەکانی لە (٥٠) کرێکار کەمترە و بەرپرساریەتی دەدرێتە یەکێك لە کرێکارە شارەزا و بە تواناکان لەو بوارە ،سەرەرای کارەکەی خۆی بەدواداچوونی تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی کرێکارەکان بکات .

دووەم: ئەو پرۆژانەی کە ژمارەی کرێکارەکانی لە (٥٠ تاکو ١٠٠) کرێکارە ، بەرپرساریەتیەکە دەدرێتە یەکێك لە کرێکارە شارەزاکان و دەرچووی خولێکی بەهێزکردنی تواناکان بێت لەو بوارە و بەتەواوی ئەرکی بەرپەرسیاریەتیەکەی دەدرێتی وتەرخان دەکرێت بۆ ئەو مەبەستە .

سێیەم: ئەو پرۆژانەی کە ژمارەی کرێکارەکانی لە (١٠٠ تاکو ٢٠٠) کرێکارە ، پێویستە:

١- دابین کردنی پزیشکێك بۆ پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری تەندروستی لە پرۆژەکە ، لە (٢) دوو سەعات کەمتر نەبێت لە رۆژێکدا .

٢- لیژنەیەك لە ناو پرۆژەکەدا دروست بکرێت بەناوی (لیژنەی تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی پرۆژە)، لەو کەسانەی خوارەوە پێکدێت بە رەچاوکردنی جۆری کۆمەڵایەتی بەپێی توانا:

أ- خاوەنکار وەیان نوێنەری	سەرۆکی لیژنە
ب- بەرێوەبەری هونەری وتەکنیکی پرۆژەکە	ئەندام
ج- پزیشکی پرۆژەکە یان پەرستارێك	ئەندام
د- نوێنەری سەندیکای کرێکاران	ئەندام

CamScanner

هـ- کرێکارێکی پرۆژەکە شارەزا و بە توانا لەو بوارە ئەندام و بەرپرسیارە لە جێبەجێ کردنی و بەدواداچوونی بڕیارەکانی لیژنە.

چوارەم : ئەو پرۆژانەی کە ژمارەی کرێکارەکانی لە (٣٠٠ تا ٥٠٠) کرێکارە،هەمان لیژنەی پێکهاتوو لە خاڵی (سێیەم)ی ئەو ماددەیە پێکدەهێندرێت ودوو کرێکاری پرۆژەکە کە شارەزا و بە توانا بن لەو بوارە،و بەتەواوی تەرخان دەکرێن وبەرپرسیاریەتی جێبەجێ کردنی و بەدواداچوونی بڕیارەکانی لیژنە دەبن

پێنجەم: ئەو پرۆژانەی کە ژمارەی کرێکارەکانی زیاترە لە (٥٠٠) کرێکار ،

١- جێبەجێکردنی هەمان ووردەکاری هاتوو لە خاڵی (چوارەم)ی ئەو ماددەیە .

٢- دابین کردنی پزیشکێك بەبەردەوامی لە پرۆژەکە بۆ پێشکە شکردنی خزمەتگوزاری تەندروستی ، لە کاتەکانی کارکردندا.

شەشەم: ئەرکەکانی کرێکاری بەرپرس ولیژنەی تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی پرۆژە ئەمانەن :

١- بەشێوەیەکی بەردەوام بەدواداچوونی جێبەجێکردنی ڕێنماییەکانی تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی لە پرۆژەکە دەکات ولیژنەکە کۆبونەوەی دەوری دەکات بۆ ئەو مەبەستە .

٢- ڕێکخستن وتۆمارکردنی و ئامادەکردنی ڕاپۆرتی بەدواداچوونەکان وتێبینیەکان ، وکۆنوسێك لە تۆمارێکی تایبەت بە بابەتەکە هەڵدەگیرێت و خستنە بەردەستی لیژنەکانی بەرێوەبەرایەتی لە کاتی سەردانکردنی پرۆژە .

٣- هەماهەنگی لەگەڵ لایەنە پەیوەندیدارەکان دەکات و دانانی پلان وبەرنامە لەپرۆژەکە ، کە ئەمانەی خوارەوە لە خۆدەگرێت :

أ- دڵنیابوون لەدابینکردنی پێداویستی وکەل وپەلەکانی تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی وفریاکەوتنی سەرەتایی وئامێری ئاگرکوژێنەوە لەلایەن خاوەنکارەوە .

ب- دەستنیشانکردن و تۆمارکردن ودیراسەکردنی ڕووداوەکانی پێکانی کار ونەخۆشیە پیشەییەکان وهۆکارەکانیان ودابینکردنی پێداویستیەکان وپلانی کاریگەر بۆ ڕێگریکردن لە دووبارەبوونی .

ج- بەدواداچوونی بەردەوامی بەشەکانی پرۆژە وجێبەجێ کردنی ڕێنماییەکان .

د- هۆشداری کردنی کرێکاران لەسەر تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی وپێراگەیاندنی تێبینیەکانی لیژنەی تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی.

هـ- پێشکەشکردنی بەرنامەی تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی بە کارگێری پرۆژە.

و- دانانی ڕێنماییەکانی تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی لە شوێنێکی دیاری ناو پرۆژەکە .

ز- کردنەوەی خولی تایبەت بە تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی بۆ کرێکارانی پرۆژەکە بە تایبەتی لەسەر چۆنیەتی بەکارهێنانی ئامێر ومەترسییەکان وڕێگاکانی خۆپاراستن لێیان .

ماددەی (٦):

یەکەم: بەرپرسی تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی لەلایەن خاوەنکارەوە لەنێو کرێکارەکان دیاری دەکرێت.

دووەم: بەرپرسی تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی دەبێت :

١- بەشداری یەکێك لە خولەکانی تایبەت بە تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی کردبێت .

٢- توانای راهێنانی هەبێت بە کرێکارەکان .

٣- توانای پلاندانان وجێبەجێکردنی بەرنامەی تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی هەبێت.

٤- شارەزایی هەبێت لە زانیاریە پیشەسازیەکان .

ماددەی (٧):

بۆ سەلامەتی وپاراستنی ژیانی کرێکار وژینگە ، پێویستە هەریەك لە خاوەنکار وکرێکار ولیژنەی تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی لە پرۆژەکان ، پابەند بن بە جێبەجێکردنی ئەو ئەرکانەی خوارەوە :

یەکەم: ئەرکەکانی خاوەن کار :

١- بەدەستهێنانی پشکنینی دەوری ئایتی وکەل وپەلەکان لەلایەنی پەیوەندیدار.

٢- هەڵواسینی رێنمایی تایبەت بە تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی لە شوێنێکی دیار بۆ هەمووان ، وە روونکردنەوەی مافی کرێکارەکان وە ئەو شتانەی کە قەدەغەکراوە بەو شێوەیەی کە دۆخی کارکردن تەندروست و ئارام دەکات .

٣- دابینکردنی شوێنێکی تایبەت بۆ حەوانەوە و نان خواردنی کرێکارە کان کە گشت مەرجە کانی تەندروستی وسەلامەتی لە خۆ بگریت وەك ساردکەرەوە وگەرمکەرەوە .

٤- دابینکردنی ژوورێکی تایبەت بۆ کرێکارەکان کە دۆلابی تیابێ بۆ خۆگۆرین وهەڵگرتنی جل وبەرگیان.

٥- بوونی دەست شۆر وتەواوکەرەکانی لە شوێنی کارکردن بەمەرجێك لەگەڵ ژمارەی کرێکارەکانی پرۆژەکە بگونجێت بە هەردوو رەگەز .

٦- دابینکردنی ئاوی خواردنەوەی پاك و تەندروست .

٧- دابینکردنی گشت کەل وپەلی خۆپارێزی کەسی وفریاگوزاری بەپێی ژمارەی کرێکارەکان

٨- رێکخستن وبەکۆگاکردن وپاراستنی مادده سەرەتاییەکان وکەل وپەلی دروستکراو، بەشێوەیەکی تەندروست

٩- دابینکردنی پێداویستیەکانی خۆپارێزی لەو مادده زیانبەخشانەی کشتوکاڵی وئاژەڵیانەی کە زیان بەکرێکارانی ئەو کەرتە دەگەینێت .

١٠-پاراستنی شوێنی کار وپاککردنەوەی بەشێوەیەکی تەندروست ودابینکردنی شوێنێکی تایبەت بە فرێدانی پاشماوە لە دەرەوەی شوێنی کار بە مەرجێك هیچ زیانێك بە ژینگە نەگەینێت .

١١-رووپۆشکردنی هێلەکانی کارەبا وجیاکردنەوەی ئامێرە کارەباییەکان ودانانی پەرژینی تایبەت .

١٢- دابینکردنی کەل وپەلی تایبەت بە خۆپارێزی کە ببێتە هۆی کەمکردنەوەی دەنگی بەرز لە شوێنی کار کە زیاتر نەبێت لە (٨٥ دیسبڵ) .

١٣- دابینکردنی روناکی گونجاو لە شوێنی کار جا سروشتی بێت یان دەستکرد .

١٤- هەڵگرتنی گشت کەل وپەلە مەترسیدارەکان لە شوێنی تایبەت بە شێوەیەکی گونجاو و سەلامەت .

١٥- دابینکردنی چوارچێوەی خۆپارێزی لەو شـوێنە بەرزانەی کە کرێکارەکان کاری تێدا دەکەن بۆ ئەوەی پارێزراو بن لە مەترسی بەربوونەوە ورووخان وە بوونی پەرژینی جوڵاو بۆ پارێزیان لە پێکانی کار لە کاتی کارکردندا .

١٦- ئەنجامدانی پشکنینی پزیشکی سەرتایی بۆ کرێکارەکان بەر لەدەست پێکردنی کار بۆ ئەوەی ئاستی گونجانی توانا وهێزی کرێکارەکە دەستنیشان بکرێت کە ئایا لەگەڵ جۆری کارەکە دەگونجێت وەیان نا.

١٧- وەرگرتنی ڕێککارەکانی سـەلامەتی پێویسـت بۆ دابینکردنی پاراسـتنی کرێکارەکان لە بەنزینی ئەرۆماتیکی یان ئەو ماددانەی ئەو جۆرە بەنزینە لە خۆ دەگرن .

١٨- دەبێت بە هەموو شـێوەیەك ڕێککارەکانی پێویسـت وەربگیرێت بۆ قەدەغەکردن لە بڵاوبوونەوەی بەنزینی ئەرۆماتیکی لە شوێنی کارکردندا .

١٩- پارا ستنی کرێکار لە ماددە تیشکدەرەکان (المواد المشعة) بەپێی حوکمەکانی یا سای پارا ستن ژمارە (٩٩) ی ساڵی ١٩٨٠ .

٢٠- دابینکردنی کەشی گونجاو لە لایەنی دەروونی وکۆمەڵایەتی و دابینکردنی هۆیەکانی گواستنەوە .

٢١- بەکارهێنانی ئەو کەرەستە خاوانەی کە کەمترین مەترسیان هەیە بەپێی توانا .

٢٢- دابینکردنی ئامێرەکانی ئاگادارکردنەوە و ئاگرکوژێنەوەی گونجاو لە پرۆژەکە وئەنجامدانی پشکنینی بەردەوام بۆیان بۆ دڵنیابوون لە کارکردنیان لە کاتی پێویست .

دووەم: ئەرکەکانی کرێکار :

١- پابەندبوون بە ڕێنمایی تایبەت بە ئامرازەکانی تەندروسـتی وسـەلامەتی پیشـەیی کە لە یاسـاکاندا هاتووە و لە شـوێنی کاردا هەڵواسـراوە ، هەروەها بەکارهێنانی گشـت ئەو کەل وپەلانەی پێویسـتە لەو بارەیەوە بۆ جۆری کارەکەی.

٢- دوورکەوتن لە هەر کارێك کە دەبێتە هۆی بەکارنەهێنانی یان جێبەجێ نەکردنی ڕێنمایی تایبەت بە تەندروستی وسەلامەتی پیشەیی وەیان خراپ بەکارهێنانی کەل وپەلی تایبەت بە کارکردن کە ببێتە هۆی کەوتنی مەترسی تەندروستی لە سەری .

٣- پێراگەیاندنی سەرپەر شتیار وەیان بەرپر سی را ستەوخۆ لە پرۆژە بۆ چاککردن وەیان گۆڕینی هەر کەل وپەلێك یان ئامێرێك بەر لە شـکانی یان تێکچوونی بەتەواوی و بەکارنەخسـتنی ، تەنها دوای دڵنیابوون لە دروستی وهەموو شتەکان لە شوێنی خۆیەتی وئامادەیە بۆ کارکردن .

٤- دوورکەوتن لەهەر کردارێك ببێتە تیشـکدان ، و دەسـت بەکارکردن تەنها ئەوکاتەی کە دڵنیان لەوەی گشت ئامرازە خۆپارێزیەکانی بەکارهاتووە .

٥- پابەندبوون بە کاتەکانی پشـکنینی خولی وگشـت ئەو ڕێنماییانەی دەردەچێت لە لایەن پزیشـکەوە وەیان لایەنە پزیشـکیەکانی تایبەتە بە شـوێنی کار کە پەیوەسـتە بە تەندروسـتی وسـەلامەتی پیشەیی.

٦- نابێت کرێکار بچێتە شـوێنی کار ئەگەر لەژێر کاریگەری مادده هۆشـبەرو کارتێکەرە عەقلیەکان (خوارنەوە کهولییەکان)دا بێت .

٧- پابەندبوونی بەو ئەرکانەی کە پێی سپێردراوە .

ماددەی (٨):

یەکەم: ئەوکرێکارانەی لە کارگەکان کاردەکەن ، پێویستە هەر شەش مانگ جارێکیك پشکنینی پزیشکی لە یەکێك لە تاقیگە باوەرپێکراوەکانی وەزارەتی تەندروستی ئەنجام بدات .

دووەم: خاوەنکار کار ئاسانی و بەدواداچوونی ئەنجامدانی پشکنینەکانی پزیشکی لەکاتی خۆیدا بکات و وێنەیەك لە ئەنجامی پشـکنینەکان لە دۆسـییەکی تایبەت بە پشـکنینە پزیشـکیەکان بپارێزرێت بۆ ئەوەی لەکاتی سەردانییەکانی لایەنی پەیوەندیدارەکان ، بخرێتە بەر دەست .

سێیەم: پێویستە لەسەر پزیشك دۆخی نەخۆشیە پیشەییەکان وحالەتە مەترسیدارەکانی کرێکار ، لایەنی پەیوەندیدار ئاگاداربکاتەوە .

چوارەم: لەو پرۆژانەی کە بوتڵی غاز تیایدا بە کاردێت ، دەبێت ناوی جۆرە غازەکە لەسـەر بوتڵەکە بنوسرێت و هەروەها ئامرازی تایبەتی هەبێت بۆ گواستنەوەیان بۆ شوێنی مەبەست ، ونابێت غازی ئۆکسجین نزیك بێت لەو ماددانەی کە زوو گڕ دەگرن .

پێنجەم: سـەرجەم ئەوخزمەتگوزاریە وکەل وپەلانەی دابین دەکرێت بۆ تە ندروسـتی وسـەلامەتی پیشـەیی لە شـوێنی کار بۆ کرێکارەکان بێ بەرامبەرە ، بەبێ ئەوەی هیچ برە پارەیەك لە کرێکارەکە وەربگیرێت وەیان ببڕدرێت لە مووچەکەی لەبەرامبەریدا .

ماددەی (٩):

هەموو سزاکان کە لە دەرئەنجانی پابەندنەبوون وەیان سەرپێچی یاساییەکان ئاراستە دەکرێت بەپێی یاسای کاری بەرکار دەبێت .

ماددەی (١٠):

لە دەستەبەری وپارێزی تەندروستی وسـەلامەتی پیشـەیی کرێکاران وەرچاوی سـروشـتی کرێکارانی ئافرەت وکەمئەندام وخاوەن پێداویستی تایبەت بکرێت بەمەبەستی پارێزگاریان.

ماددەی (١١):

سـەرجەم رێنماییەکانی تایبەت بە تەندروسـتی وسـەلامەتی پیشـەیی بەرکار دەبن بەمەرجێك حوکمەکانی ناکۆك نەبن لەگەڵ ناوەرۆکی ئەو رێنماییە.

ماددەی (١٢):

ئەو رێنماییە جێبەجێ دەکرێت لە رێکەوتی بڵاوکردنەوەی لە رۆژنامەی فەرمی (وقایعی کوردستان) .

کوێستان محمد عبدالله
وەزیری کارو کاروباری کۆمەڵایەتی